

Společenské aspekty ve sportu 2

Společenskovední platforma kinantropologie a její kontext

Emanuel Hurych

Struktura přednášky

- Základní koncepce kinantropologie
- Členění kinantropologického prostoru
- Úloha společenských věd v kinantropologii
- Potřeba průběžné aktualizace kinantropologického rámce

Společenskovědní platforma v kinantropologii

- Filosofický pohled
- Sociologický přístup
- Psychologické aspekty

Základní koncepce kinantropologie

- Primární vymezení kinantropologie – Blahuš (1993); Dobrý (1993), Hodaň (1993, 2006, 2008), Hošek et al. (1992).
- Terminologické aspekty:

kinantropologie *versus* kinesiologie, teorie tělesné kultury, Sport Sciences, Human Kinetics...

- Klíčová otázka zůstává:

*„1. přijmout kinantropologii jako vědní obor, zabývající se ‘**cvičícím člověkem**’ a individuálními i společenskými důsledky této záměrné činnosti, nebo*

*2. přijmout kinantropologii jako vědní obor, zabývající se ‘**pohybujícím se**’ člověkem a individuálními i společenskými důsledky tohoto pohybování se obecně“ (Hodaň, 2006, 29).*

→ **Vymezení „cvičícího člověka“ a jeho horizontu.**

Základní koncepce kinantropologie

Ústřední fenomény:

- **tělesná kultura** (Hodaň, 2006)
- **pohybová kultura** (Jirásek, 2005)
- **sport** (mezinárodně preferovaný kontext – anglosaský)

→ sociologická kinantropologie, psychologická kinantropologie, filosofická kinantropologie

versus

sociologie sportu, psychologie sportu, filosofie sportu

→ chápání termínu sport v užším a širším slova smyslu (IAPS, BPSA, EAPS, ISSSS)

Členění kinantropologického prostoru

Členění kinantropologických podoborů (podle konceptu sociokulturní kinantropologie B. Hodaň):

- vývojová a strukturální kinantropologie
- biologická kinantropologie
- pedagogická a psychologická kinantropologie
- ekonomická kinantropologie
- filozofická kinantropologie
- sociokulturní kinantropologie

(Hodaň, 2006, 30-31)

Slovenský model:

- športová kinantropológia
- športová edukológia
- športová humanistika

(Kasa, 1995; Havlíček & Sýkora, 1998)

Úloha společenských věd v kinantropologii

- Historické vazby a role společenských věd v kinantropologii (...vědách o sportu)
- Dominance exaktních věd a technických oborů v soudobé společnosti
  - Kvantitativní a kvalitativní povaha výzkumu
- Souhrn společenských věd v kinantropologii
  - Role není obecně zpochybnována, celek je však prakticky zatlačován

VÝKONOVÁ SPOLEČNOST → POŽADAVKY NA VÝKON → MĚŘITELNOST VÝKONŮ

Společenskovědní platforma v kinantropologii

Zájem o člověka (nenahraditelnost společenských věd)

synergie

Filosofický pohled (Platón, Aristotelés)

Sociologický přístup (A. Comte)

Psychologické aspekty (APA – The Decade of Brain 1991-2000; The Decade of Behavior 2001-2010)

Platforma	Přínos	Limity
Filosofie	<ul style="list-style-type: none"> • Tázání po smyslu • Tázání po původu a zákonitostech procesů	<ul style="list-style-type: none"> • Vysoká míra abstrakce • Limitovaná možnost formulace konkrétních výstupů
Sociologie	<ul style="list-style-type: none"> • Systémové zařazení jedince do společnosti • Možnost realizace empirických výzkumů	<ul style="list-style-type: none"> • Jedinec uniká z centra pozornosti
Psychologie	<ul style="list-style-type: none"> • Lidský jedinec v centru zájmu • Možnost individuálního ovlivnění událostí • Sofistikovaná metodologie klinických výzkumů (propojení s přírodními vědami a medicínou)	<ul style="list-style-type: none"> • Častá vysoká míra instrumentalizace (techniky) • Etické limity, průniky do soukromí

Milgramův experiment – 1963, Yale; Zimbardův experiment – 1971, Stanford

- sociální psychologie
- etické aspekty

Potřeba průběžné aktualizace kinantropologického rámce

- Základní vymezení kinantropologie – 90. léta 20. století (1991–1993)
- Podrobnější systematizace kinantropologického prostoru (2004–2007; Hodaň)
- **Nutnost aktualizace kinantropologického rámce s ohledem na současnost (2017)**

VYMEZENÍ KLÍČOVÝCH AKTUÁLNÍCH TÉMAT:

- ŠIROKÁ ŠKÁLA MNOHA PROBLÉMŮ (Z RŮZNÝCH ÚHLŮ POHLEDU)

Aktivní přístup → NUTNOST SELEKCE

- **SPORTIFIKACE**
- **TECHNOLOGIZACE**
- **HYPOKINEZE**

Filosofický pohled příspěvky české kinantropologii za posledních 10 let

- České prostředí (*EAPS, Sekce filosofie sportu ČKS*)

Miloš Bednář, Jan Halák, Bohuslav Hodaň, Anna Hogenová, Emanuel Hurych, Ivo Jirásek, Irena Martínková, Vratislav Moudr, Josef Oborný, Jim Parry, Radim Šíp.

Sociologický přístup příspěvky české kinantropologii za posledních 10 let

- České prostředí (Sekce sociologie sportu ČKS)

Ladislav Bedřich, Karel Frömel, Michal Kudláček, Milada Krejčí, Michal Charvát, Josef Mitáš, Aleš Sekot, Petr Scholz, Pavel Slepíčka, Irena Slepíčková, Josef Smolík, Milena Strachová, Arnošt Svoboda, Klaudia Zusková...

Psychologické aspekty sportu příspěvky české kinantropologii za posledních 10 let

- České prostředí (Sekce sportovní psychologie ČKS)

*Veronika Baláková, Marie Blahutková, Běla Hátlová, Jana Harvanová,
Václav Hošek, Jiří Kirchner, Radka Kulhánková, Viktor Pacholík,
Vladimír Smékal, Michal Šafář, Jiří Šlédr, Dana Štěrbová, Dagmar
Heiland Trávníková, Hana Válková, Michal Vičar, Klaudia Zusková...*

Literatura

- Blahuš, P. (1993). Kinantropologie na Univerzitě Karlově. *Těl. Vých. Mlád.*, 59(7), 17-23.
- Dobrý, L. (1993). Sémantické problémy v kinantropologii. In K. Jelen (Ed.), *Stav a perspektivy kinantropologie (sborník)* (pp. 16-18). Praha: Univerzita Karlova, Fakulta tělesné výchovy a sportu.
- Havlíček, I., & Sýkora, F. (1998). Vedy o športe na Slovensku. In A. Zrubák, & J. Labudová (Eds.), *Vedy o športe (pp. 25–29)*. Bratislava: Univerzita Komenského, Fakulta telesnej výchovy a športu, Slovenský zväz telesnej kultúry a športu.
- Hodaň, B. (1993). Kinantropologie a tělesná kultura. In K. Jelen (Ed.), *Stav a perspektivy kinantropologie (sborník)* (pp. 22-25). Praha: Univerzita Karlova, Fakulta tělesné výchovy a sportu.
- Hodaň, B. (2006). *Sociokulturní kinantropologie I*. Brno: Masarykova univerzita.
- Hodaň, B. (2007). *Sociokulturní kinantropologie II*. Olomouc: Univerzita Palackého v Olomouci.
- Hošek, V., Blahuš, P., Vaněk, M., & Kovář, R. (1992). Kinantropologie – název oboru. *Acta Universitatis Palackianae Olomucensis Gymnica*, 22, 35-38.
- Hurych, E. (2015a). Sportiveness of Scientific Research: A Positive, or a Negative Trend? Referát na konferenci *Czech Philosophy of Sport Conference*. Praha: FTVS, October, 2015.
- Hurych, E. (2015b). The Instrumental Reduction as a “Non-Phantom Menace” for Modern Sports. In M. Zvonař & Z. Seidlová. *Proceedings of the 10th Conferenc ein Kinanthropology*. Brno, FSpS MU, 18-20th Nov. 2015.
- Jirásek, I. (2005). *Filosofická kinantropologie – setkání těla, duše a pohybu*. Olomouc: Univerzita Palackého v Olomouci.
- Jirásek, I. & Kohe, G. (2015). Readjusting Our Sporting Sites/Sight: Sportification and the Theatricality of Social Life. *Sport, Ethics and Philosophy*, 9(3), 257 – 270.
- Kasa, J. (1995). Kinantropológia, či teória telesnej kultúry? *Telesná výchova a šport*, 5(1–2), 3–5.
- Lipiec, J. (1999). *Filozofia olympizmu*. Warszawa: Sprint.
- Sekot, A. (2015). *Pohybové aktivity pohledem sociologie*. Brno: Masarykova univerzita.